

KONVENCIIJA

DĖL KULTŪROS RAIŠKOS ĮVAIROVĖS APSAUGOS IR SKATINIMO

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija 2005 m. spalio 3–21 d. Paryžiuje vykusioje 33-iojoje sesijoje,

patvirtindama, kad kultūros įvairovė yra žmonijos išskirtinė savybė;

suvokdama, kad kultūros įvairovė yra bendras žmonijos paveldas ir kad ją reikia branginti bei išsaugoti visų labui;

žinodama, kad kultūros įvairovė sukuria turtingą ir įvairiapusį pasaulį, kuriame daugėja pasirinkimo galimybių, ugdomi žmonių gebėjimai ir žmogiškosios vertybės, ir kad dėl šių priežasčių kultūros įvairovė yra pagrindinis bendruomenių, tautų ir valstybių darnaus vystymosi akstinas;

primindama, kad kultūros įvairovė, klestinti demokratijos, tolerancijos, socialinio teisingumo ir abipusės tautų bei kultūrų pagarbos aplinkoje, yra būtina taikai ir saugumui užtikrinti vietas, nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais;

pažymėdama, kad kultūros įvairovė yra labai svarbi, siekiant visiškai įgyvendinti Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir kituose visuotiniai pripažintuose dokumentuose įtvirtintas žmogaus teises bei pagrindines laisves;

pabrėždama būtinybę integruoti kultūrą, kaip strateginį elementą, į nacionalines ir tarptautines plėtros politikos sritis bei į tarptautinį vystomąjį bendradarbiavimą, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų tūkstantmečio deklaraciją (2000 m.), kurioje didelis dėmesys skiriamas skurdo panaikinimui;

atsižvelgdama į tai, kad kultūros formos kinta laike ir erdvėje ir kad šią įvairovę įkūnija tapatybės savitumas, gausa bei tautų ir visuomenės, iš kurių susideda žmonija, kultūros raiška;

pripažindama tradicinių žinių, kaip nematerialinės ir materialinės gerovės šaltinio, ypač vietinių tautų žinių sistemų, svarbą, jų teigiamą poveikį darniam vystymuisi bei poreikį jas tinkamai apsaugoti ir skatinti;

pripažindama būtinybę imtis priemonių, siekiant apsaugoti kultūros raiškos įvairovę, įskaitant jos turinį, ypač tais atvejais, kai kultūros raiškai gali grėsti išnykimas arba smarkūs neigiami pokyčiai;

pabrėždama kultūros svarbą socialinei sanglaudai bendrai, ypač jos įnašą gerinant moterų padėtį ir vaidmenį visuomenėje;

suvokdama, kad kultūros įvairovę stiprina laisva minčių raiška ir kad ją skatina nuolatiniai kultūrų mainai ir jų tarpusavio sąveika;

dar kartą patvirtindama, kad minties, raiškos ir informacijos laisvė bei žiniasklaidos priemonių įvairovė padeda kultūros raiškai klestėti visuomenėje;

pripažindama, kad kultūros raiškos įvairovė, įskaitant tradicinę kultūros raišką, yra svarbus veiksnys, asmenims ir tautoms suteikiantis galimybę reikšti mintis ir vertybes bei dalytis jomis su kitais;

primindama, kad kalbų įvairovė yra svarbi kultūros įvairovės dalis, ir *dar kartą patvirtindama*, kad švietimas atlieka pagrindinį vaidmenį saugant ir skatinant kultūros raišką;

atsižvelgdama į kultūros gyvybingumo, pasireiškiančio savo tradicinių kultūros raiškos formų kūrimo, skleidimo ir platinimo laisve bei galimybe naudotis šiomis formomis, siekiant užtikrinti savo pačių vystymąsi, svarbą visiems žmonėms, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas;

pabrėždama didelę kultūrų mainų ir kultūrinio kūrybingumo, ugdančių ir atnaujinančių kultūros raišką bei stiprinančių vaidmenį tų asmenų, kurie, siekdami užtikrinti visos visuomenės pažangą, dirba kultūros plėtros labui, reikšmę;

pripažindama intelektinės nuosavybės teisių svarbą remiant asmenis, dalyvaujančius kultūrinėje kūryboje;

būdama įsitikinusi, kad kultūrinė veikla, kultūrinės prekės ir paslaugos yra ekonominio ir kultūrinio pobūdžio, nes perteikia identitetą, vertybes ir prasmę ir todėl neturėtų būti manoma, kad jos turi vien tik komercinę vertę;

pažymėdama, kad nors globalizacija, kurią skatina sparti informacinių ir ryšių technologijų raida, ir sudaro naujas sąlygas suaktyvėjusiai kultūrų sąveikai, vis dėlto joje taip pat slypi pavojus kultūros įvairovei, ypač atsižvelgiant į atotrūkio tarp turtingų ir skurdžių šalių atsiradimo riziką;

suvokdama, kad UNESCO yra pavesta speciali misija užtikrinti pagarbą kultūros įvairovei ir rekomenduoti sudaryti tokius tarptautinius susitarimus, kuriuos gali būti būtina sudaryti siekiant skatinti laisvą žodinę ir vaizdinę minčių raišką;

atsižvelgdama į UNESCO priimtų tarptautinių dokumentų kultūros įvairovės ir kultūrinių teisių įgyvendinimo srityse nuostatas, ypač į 2001 m. Visuotinės deklaracijos dėl kultūros įvairovės nuostatas,

2005 m. spalio 20 d. priėmė šią Konvenciją.

I. TIKSLAI IR PAGRINDINIAI PRINCIPAI

1 straipsnis

Tikslai

Šios Konvencijos tikslai yra:

- a) apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę;
- b) sudaryti sąlygas kultūroms klestėti ir laisvai kultūrų sąveikai, kad būtų juntama abipusė nauda;
- c) skatinti kultūrų dialogą, siekiant pasaulyje užtikrinti didesnio masto ir tolygesnius kultūrų mainus, kad būtų ugdoma pagarba kultūroms ir taikos kultūra;
- d) skatinti kultūrinių ryšių plėtrą, kad tiesiant tiltus tarp tautų vyktų kultūrų sąveika;
- e) skatinti pagarbą kultūros raiškos įvairovei ir šios įvairovės vertės suvokimą vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiais;
- f) dar kartą patvirtinti kultūros ir vystymosi ryšio svarbą visoms šalims, ypač besivystančioms šalims, ir skatinti nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais vykdomą veiklą, kad būtų pripažinta tikroji šio ryšio vertė;
- g) pripažinti išskirtinį kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų pobūdį, kadangi jos perteikia tapatybę, vertybes ir prasmę;

h) dar kartą patvirtinti, kad valstybės turi suverenias teises išsaugoti, priimti ir įgyvendinti politikos kryptis ir priemones, kurias jos mano esant tinkamas saugant ir skatinant kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje;

i) plėtojant partnerystę stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą ir solidarumą, ypač siekiant sustiprinti besivystančių šalių gebėjimą apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę.

2 straipsnis

Pagrindiniai principai

1. Pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms principas

Apsaugoti ir skatinti kultūros įvairovę galima, tik jeigu užtikrinamos tokios žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, kaip žodžio, informacijos bei komunikacijos laisvė ir galimybė asmenims pasirinkti kultūros raiškos formą. Niekam neleidžiama šios Konvencijos nuostatų taikyti siekiant pažeisti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurios yra įtvirtintos Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje arba kurias užtikrina tarptautinė teisė, ar riboti šios Konvencijos taikymo sritį.

2. Suverenumo principas

Atsižvelgiant į Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas ir tarptautinės teisės principus, valstybės turi suverenią teisę priimti priemones ir politikos nuostatas, siekiant apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje.

3. Visų kultūrų lygiavertiškumo ir pagarbos visoms kultūroms principas

Kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimas yra susiję su visų kultūrų lygiavertiškumo pripažinimu ir pagarba joms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų ir vietinių tautų kultūrą.

4. Tarptautinio solidarumo ir bendradarbiavimo principas

Tarptautinis bendradarbiavimas ir solidarumas turėtų šalims, o ypač besivystančioms, sudaryti sąlygas vietos, nacionaliniu bei tarptautiniu lygiais kurti ir stiprinti savo kultūros raiškos priemones, įskaitant jų kultūros industrijas, nepaisant to, ar tos industrijos yra besiformuojančios, ar jau susiformavusios.

5. Ekonominių ir kultūrinių vystymosi aspektų papildomumo principas

Kadangi kultūra yra pagrindinis vystymosi akstinas, kultūriniai vystymosi aspektai yra ne mažiau svarbūs nei jos ekonominiai aspektai, todėl dalyvauti šiame procese bei naudotis jo teikiamais pranašumais yra viena pagrindinių asmenų ir tautų teisių.

6. Darnaus vystymosi principas

Kultūros įvairovė yra didelis asmenų ir visuomenės turtas. Kultūros įvairovės apsauga, skatinimas ir išsaugojimas yra pagrindinė darnaus vystymosi dabarties ir ateities kartų labai sąlyga.

7. Vienodų galimybių principas

Vienodos galimybės naudotis gausiomis ir įvairiomis kultūros raiškos formomis iš viso pasaulio bei galimybės pasitelkti raiškos ir sklaidos priemones yra itin svarbios norint pabrėžti kultūros įvairovę ir skatinti abipusį supratimą.

8. Atvirumo ir pusiausvyros principas

Kai valstybės patvirtina priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei skatinti, jos turėtų siekti tinkamai skatinti atvirumą kitoms pasaulio kultūroms ir užtikrinti, kad šios priemonės atitiktų šios Konvencijos tikslus.

II. TAIKYMO SRITIS

3 straipsnis

Taikymo sritis

Ši Konvencija taikoma Konvencijos Šalių patvirtintoms politikos kryptims ir priemonėms, susijusioms su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

III. APIBRĖŽTYS

4 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

1. Kultūros įvairovė

„Kultūros įvairovė“ – įvairūs būdai, kuriais išreiškiama grupių ir visuomenių kultūra. Šios kultūros raiškos formos perduodamos grupių ir visuomenės viduje ir tarp jų. Kultūros įvairovė pasireiškia ne tik raiškos formomis, kuriomis per įvairias raiškos priemones išreiškiamas, turtinamas ir perduodamas žmonijos kultūros paveldas, bet ir įvairiais kultūros raiškos formų meninio kūrimo, gamybos, sklaidos, platinimo bei naudojimosi jais būdais, nesvarbu, kokios priemonės ir technologijos būtų naudojamos.

2. Kultūrinis turinys

„Kultūrinis turinys“ – simbolinė prasmė, meninė dimensija ir kultūros vertybės, kurias suformavo kultūrinis identitetas arba kurios yra kultūrinio identiteto išraiškos.

3. Kultūros raiška

„Kultūros raiška“ – asmenų, grupių ir visuomenių kūrybiškumo rezultatas bei kultūriniu turiniu pasižyminčios raiškos formos.

4. Kultūrinė veikla, kultūrinės prekės ir paslaugos

„Kultūrinė veikla, kultūrinės prekės ir paslaugos“ – tai veikla, prekės ir paslaugos, vertinamos kaip turinčios išskirtinį požymį, naudojimo sritį ar paskirtį, kurios įkūnija arba išreiškia kultūros raišką, neatsižvelgiant į galimą jų komercinę vertę. Kultūrinė veikla gali būti savitikslių arba ji gali padėti kurti kultūros vertybes ir paslaugas.

5. Kultūros industrijos

„Kultūros industrijos“ – tai industrijos, sukuriančios ir platinančios šio straipsnio 4 dalyje apibrėžtas kultūrines prekes ar paslaugas.

6. Kultūros politikos kryptys ir priemonės

„Kultūros politikos kryptys ir priemonės“ – tai vietos, nacionaliniu, regioniniu ar tarptautiniu lygiais įgyvendinamos su kultūra susijusios politikos kryptys ir priemonės, kuriose didžiausias dėmesys skiriamas kultūrai arba kurios yra skirtos daryti tiesioginę įtaką asmenų, grupių ar visuomenių kultūros raiškos formoms, įskaitant kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų kūrimą, formavimą, sklaidą bei platinimą ir galimybę naudotis jomis.

7. Apsauga

„Apsauga“ – tai priemonių, skirtų kultūros raiškos įvairovei išsaugoti, apsaugoti ir jos svarbai išryškinti, patvirtinimas.

„Apsaugoti“ – tai patvirtinti tokias priemones.

8. Kultūriniai ryšiai

„Kultūriniai ryšiai“ – tai įvairių kultūrų buvimas ir lygiavertė jų sąveika bei galimybė plėtojant dialogą ir abipusę pagarbą kurti bendras kultūros raiškos formas.

IV. ŠALIŲ TEISĖS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

5 straipsnis

Bendroji teisių ir įsipareigojimų taisyklė

1. Šalys, vadovaudamosi Jungtinių Tautų Chartija, tarptautinės teisės principais ir visuotinai pripažintais žmogaus teisių dokumentais, patvirtina savo suverenią teisę rengti ir įgyvendinti savo kultūros politikos kryptis bei patvirtinti priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei apsaugoti bei skatinti ir tarptautiniam bendradarbiavimui stiprinti, siekdamos šios Konvencijos tikslų.

2. Kai Šalis įgyvendina politikos kryptis ir imasi priemonių kultūros raiškos įvairovei apsaugoti ir skatinti savo teritorijoje, šios politikos kryptys ir priemonės neturi prieštarauti šios Konvencijos nuostatoms.

6 straipsnis

Šalių teisės nacionaliniu lygiu

1. Kiekviena Šalis, įgyvendindama 4 straipsnio 6 dalyje apibrėžtas kultūros politikos kryptis ir priemones bei atsižvelgdama į savo konkrečias aplinkybes ir poreikius, gali patvirtinti priemones, skirtas kultūros raiškos įvairovei savo šalies teritorijoje apsaugoti ir skatinti.

2. Šios priemonės gali apimti:

a) reglamentavimo priemonės, skirtas kultūros raiškos įvairovei skatinti ir apsaugoti;

b) priemonės, kuriomis tinkamu būdu sudaromos galimybės vykdyti, skatinti ir vystyti vietos kultūrinę veiklą, kurti, gaminti, skleisti ir platinti kultūrinės prekes ir paslaugas ir jas naudoti greta visos kitos šalies teritorijoje vykstančios kultūrinės veiklos, kuriamų kultūrinių prekių ir paslaugų, taip pat priemonės, susijusias su tokios veiklos, prekių ir paslaugų srityje vartojamos kalbos apsauga;

c) priemonės, kurios nepriklausomoms šalies kultūros industrijoms ir veiklai užtikrina galimybę neformaliame sektoriuje veiksmingai naudotis kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų kūrimo, sklaidos ir platinimo priemonėmis;

d) priemonės, skirtas teikti valstybės finansinę pagalbą;

e) priemonės, kuriomis siekiama paraginti ne pelno organizacijas, valstybines ir privačias institucijas, menininkus ir kitus kultūros srities specialistus kurti ir skatinti laisvus minčių, kultūros raiškos, kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių bei paslaugų mainus ir laisvą jų judėjimą, taip pat skatinti jų veikloje kūrybiškumo ir verslumo dvasią;

- f) priemonės, skirtas prireikus įkurti ir remti viešąsias įstaigas;
- g) priemonės, skirtas skatinti ir remti menininkus ir kitus asmenis, kuriančius kultūros raišką;
- h) priemonės, skirtas žiniasklaidos priemonių įvairovei skatinti, taip pat ir per visuomeninį transliuotoją.

7 straipsnis

Priemonės, skirtos kultūros raiškai skatinti

1. Šalys siekia savo teritorijoje sukurti aplinką, kuri asmenis ir socialines grupes skatintų:
  - a) kurti, gaminti, skleisti, platinti ir naudotis savo pačių kultūros raiška, tinkamą dėmesį skiriant moterų ir įvairių socialinių grupių, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir vietines tautas, ypatingoms sąlygoms ir poreikiams;
  - b) turėti galimybę susipažinti su įvairia savo teritorijos ir kitų pasaulio šalių kultūros raiška.
2. Šalys taip pat siekia pripažinti menininkų, kitų kūrybos procese dalyvaujančių asmenų, kultūrinės bendruomenės ir jų darbą remiančių organizacijų svarbą ir pagrindinį vaidmenį skatinant kultūros raiškos įvairovę.

8 straipsnis

Kultūros raiškos apsaugos priemonės

1. Nepažeisdama 5 ir 6 straipsnių nuostatų, Šalis gali konstatuoti, kad jos teritorijoje yra ypatingų atvejų, kai kultūros raiškai gresia išnykimas, kyla didelė grėsmė arba jai būtina neatidėliotina apsauga.
2. Atsižvelgdamos į šios Konvencijos nuostatas, 1 dalyje išvardytais atvejais Šalys gali imtis visų tinkamų priemonių, siekdamos apsaugoti ir išsaugoti kultūros raišką.
3. Šalys Tarpvvyriausybiniam komitetui, nurodytam 23 straipsnyje, parengia visų priemonių, kurių jos ėmėsi šiai situacijai išspręsti, ataskaitą. Komitetas gali teikti atitinkamas rekomendacijas.

9 straipsnis

Dalijimasis informacija ir skaidrumas

Šalys:

- a) kas ketveri metai teikia UNESCO ataskaitas; jose pateikia atitinkamą informaciją apie priemonės, kurių jos ėmėsi siekdamos apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę savo teritorijoje bei tarptautiniu lygiu;
- b) paskiria asmenį ryšiams palaikyti, atsakingą už dalijimąsi informacija, susijusia su šia Konvencija;
- c) dalijasi ir keičiasi informacija, susijusia su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu.

10 straipsnis

Švietimas ir visuomenės informavimas

Šalys:

- a) skatina ir ugdo supratimą apie kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo svarbą, *inter alia*, rengdamos švietimo ir visuomenės informavimo programas;
- b) bendradarbiauja su kitomis Šalimis ir tarptautinėmis bei regioninėmis organizacijomis, siekdamos šiame straipsnyje nustatytų tikslų;
- c) rengdamos švietimo, mokymo ir mainų programas kultūros industrijų srityje, siekia skatinti kūrybiškumą ir stiprinti kultūrinių prekių gamybos galimybes. Šių priemonių taikymas neturi neigiamai veikti tradicinių kūrybos formų.

11 straipsnis

Pilietinės visuomenės dalyvavimas

Šalys pripažįsta pilietinės visuomenės svarbą apsaugant ir skatinant kultūros raiškos įvairovę. Šalys skatina aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant šios Konvencijos tikslus.

12 straipsnis

Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas

Šalys, ypač atsižvelgdamos į 8 ir 17 straipsniuose nurodytus atvejus, siekia stiprinti dvišalį, regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą, siekdamos sukurti palankias sąlygas kultūros raiškos įvairovei skatinti, visų pirma siekdamos:

- a) palengvinti Šalių dialogą dėl kultūros politikos;
- b) stiprinti viešojo sektoriaus strateginius ir valdymo gebėjimus valstybinėse kultūros įstaigose per profesinius ir tarptautinius kultūrinius mainus bei keitimąsi geriausios patirties pavyzdžiais;
- c) stiprinti partnerystę su pilietine visuomene, nevyriausybėmis organizacijomis, privačiu sektoriumi ir tarp jų, siekiant puoselėti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę;
- d) skatinti naujų technologijų naudojimą, raginti partnerius plačiau dalytis informacija, didinti kultūros suvokimą bei skatinti kultūros raiškos įvairovę;
- e) skatinti sudaryti sutartis dėl bendros kūrybos ir bendro platinimo.

13 straipsnis

Kultūros integravimas į darnų vystymąsi

Siekdamos sukurti palankias sąlygas darniam vystymuisi ir taip skatinti su kultūros raiškos įvairovės apsauga ir skatinimu susijusias sritis, Šalys siekia visais lygiais kultūrą integruoti į nacionalinę vystymosi politiką.

14 straipsnis

Vystomasis bendradarbiavimas

Siekdamos sukurti dinamišką kultūros sektorių, Šalys stengiasi remti bendradarbiavimą darnaus vystymosi ir skurdo mažinimo tikslais, ypač atsižvelgdamos į besivystančių šalių specialius poreikius, ir, *inter alia*, taiko tokias priemones:

- a) besivystančių šalių kultūros industrijų stiprinimas:
  - i) kuriant kultūrinės prekes ir stiprinant jų platinimo galimybes besivystančiose šalyse;
  - ii) sudarant kultūrinei veiklai, kultūrinėms prekėms ir paslaugoms palankesnes sąlygas patekti į pasaulinę rinką ir tarptautinius platinimo tinklus;
  - iii) sudarant sąlygas gyvybingoms vietos ir regioninėms rinkoms kurti;
  - iv) kai įmanoma, išsivysčiusiose šalyse patvirtinant tinkamas priemones, kad jų teritorijoje būtų daugiau galimybių susipažinti su besivystančių šalių kultūrine veikla, kultūrinėmis prekėmis bei paslaugomis;
  - v) remiant kūrybinę veiklą ir sudarant kuo geresnes sąlygas besivystančių šalių menininkų judėjimui;
  - vi) skatinant atitinkamą išsivysčiusių ir besivystančių šalių bendradarbiavimą, *inter alia*, muzikos ir kino srityse;
- b) gebėjimų stiprinimas viešajame ir privačiame sektoriuose, *inter alia*, strateginių ir valdymo gebėjimų, politikos vystymo ir įgyvendinimo, kultūros raiškos skatinimo ir platinimo, mažų, vidutinių ir labai mažų įmonių veiklos plėtojimo, technologijų taikymo, įgūdžių ugdymo ir perdavimo srityse keičiantis informacija, patirtimi ir žiniomis bei rengiant mokymus besivystančiose šalyse;
- c) technologijų perdavimas parengiant atitinkamas technologijų ir praktinės patirties perdavimą skatinančias priemones, ypač kultūros industrijų ir įmonių srityje;
- d) finansinės pagalbos teikimas:
  - i) įsteigiant Tarptautinį kultūros įvairovės fondą, kaip numatyta 18 straipsnyje;
  - ii) prireikus teikiant oficialią paramą vystymuisi, įskaitant techninę pagalbą, skirtą skatinti ir remti kūrybingumą;
  - iii) teikiant kitokią finansinę pagalbą, pavyzdžiui, paskolas su mažomis palūkanomis, subsidijas ir kitus finansavimo mechanizmus.

15 straipsnis

Bendradarbiavimo tvarka

Šalys skatina plėtoti viešojo sektoriaus, privataus sektoriaus ir ne pelno organizacijų partnerystę bei partnerystę viešajame sektoriuje, privačiame sektoriuje ir ne pelno organizacijose, siekdamas bendradarbiauti su besivystančiomis šalimis stiprinant jų gebėjimus saugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę. Plėtojant tokią naujo pobūdžio partnerystę, didžiausias dėmesys, atsižvelgiant į konkrečius besivystančių šalių poreikius, kreipiamas į būsimą infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir politikos kryptį plėtrą bei į kultūrinės veiklos, kultūrinių prekių ir paslaugų mainus.

16 straipsnis

Besivystančioms šalims sudaromos palankesnės sąlygos

Išsivysčiusios šalys palengvina kultūrinius mainus su besivystančiomis šalimis remdamosi tinkamais instituciniais ir teisiniais pagrindais, šių besivystančių šalių menininkams ir kitiems kultūros srities specialistams, šioje srityje dirbantiems asmenims bei šių šalių kultūrinėms prekėms ir paslaugoms sudarydamos palankesnes sąlygas.

17 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas, kai kultūros raiškai kyta didelė grėsmė

Šalys bendradarbiauja 8 straipsnyje nurodytais atvejais teikdamos abipusę pagalbą, visų pirma pagalbą besivystančioms šalims.

18 straipsnis

Tarptautinis kultūros įvairovės fondas

1. Įsteigiamas Tarptautinis kultūros įvairovės fondas, toliau – Fondas.
2. Remiantis UNESCO finansiniu reglamentu, Fondą sudaro deponuotos lėšos.
3. Fondo išteklius sudaro:
  - a) savanoriški Šalių įnašai;
  - b) tam tikslui UNESCO Generalinės konferencijos skirtos lėšos;
  - c) kitų valstybių, Jungtinių Tautų sistemos organizacijų ir programų, kitų regioninių ar tarptautinių organizacijų, valstybinių ar privačių įstaigų ar privačių asmenų įnašai, dovanotos ar paaukotos lėšos;
  - d) visos palūkanos už Fondo lėšas;
  - e) lėšos, surinktos per Fondo rėmimo renginius;
  - f) visos kitos pagal Fondo nuostatus leidžiamos lėšos.
4. Tarpvyriausybiniis komitetas, remdamasis Šalių konferencijos, nurodytos 22 straipsnyje, gairėmis, sprendžia dėl Fondo lėšų panaudojimo.
5. Tarpvyriausybiniis komitetas gali priimti įnašus ir kitokio pobūdžio paramą, skirtą bendriems arba konkrečioms tikslams, susijusiems su konkrečiais projektais, įgyvendinti, tik jei juos patvirtintų Tarpvyriausybiniis komitetas.
6. Įnašams į Fondą negali būti taikomos jokios su šios Konvencijos tikslais nesuderinamos politinės, ekonominės ar kitokio pobūdžio sąlygos.
7. Šalys stengiasi reguliariai skirti savanoriškus įnašus šios Konvencijos tikslams įgyvendinti.

19 straipsnis

Keitimasis informacija, jos analizė ir sklaida

1. Siekdamas apsaugoti ir skatinti kultūros raiškos įvairovę, Šalys susitaria keistis informacija ir žiniomis apie su kultūros raiškos įvairove susijusios informacijos ir statistinių duomenų rinkimą ir apie geriausios patirties pavyzdžius.

2. Pasitelkusi Sekretoriato turimas priemones, UNESCO sudaro sąlygas visai aktualiai informacijai, statistikai ir geriausios patirties pavyzdžiams šioje srityje rinkti, analizuoti bei skleisti.

3. Be to, UNESCO sudaro ir atnaujina duomenų, susijusių su kultūros raiškos srityje veikiančiais įvairiais sektoriais, vyriausybinėmis, privačiomis ir ne pelno organizacijomis, banką.

4. Siekdama palengvinti duomenų rinkimo sąlygas, UNESCO ypatingą dėmesį skiria paraiškas dėl pagalbos šioje srityje pateikusių Šalių gebėjimams ir patirčiai didinti.

5. Šiame straipsnyje nurodyta renkama informacija papildo pagal 9 straipsnio nuostatas renkama informaciją.

V. RYŠYS SU KITAIS DOKUMENTAIS

20 straipsnis

Ryšys su kitomis sutartimis: savitarpio parama, papildomumas ir pavaldumo nebuvimas

1. Šalys pripažįsta, kad jos turi sąžiningai vykdyti pagal šios Konvencijos ir kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, nuostatas prisiimtus įsipareigojimus. Taigi Šalys, nesilaikydamos šios Konvencijos subordinacijos su kitoms sutartims:

- a) skatina šios Konvencijos ir kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, savitarpio paramą,
- b) aiškindamos ir taikydamos kitų sutarčių, kurių šalys jos yra, nuostatas arba prisiimdamos kitus tarptautinius įsipareigojimus, atsižvelgia į atitinkamas šios Konvencijos nuostatas.

2. Nė viena šios Konvencijos nuostata negali būti aiškinama kaip nuostata, kuria keičiamos Šalių teisės ir įsipareigojimai pagal bet kurias kitas sutartis, kurių šalys jos yra.

21 straipsnis

Tarptautinės konsultacijos ir tarptautinis koordinavimas

Šalys įsipareigoja skatinti šios Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus. Šiuo tikslu prireikus, atsižvelgdamos į šiuos tikslus ir principus, Šalys konsultuojasi tarpusavyje.

VI. KONVENCIJOS ORGANAI

22 straipsnis

Šalių konferencija

1. Įsteigiama Šalių konferencija. Šalių konferencija yra plenarinis ir aukščiausiasis šios Konvencijos organas.

2. Jeigu įmanoma, Šalių konferencija kas dveji metai renkasi į eilines sesijas kartu su UNESCO Generaline konferencija. Ji gali rinktis į neeilinę sesiją, jeigu pati taip nusprendžia arba jeigu ne mažiau kaip trečdalis Šalių pateikia prašymą Tarpvyriausybiniam komitetui.

3. Šalių konferencija patvirtina savo darbo tvarkos taisykles.

4. Šalių konferencijos funkcijos, *inter alia*, yra:

- a) išrinkti Tarpvvyriausybinio komiteto narius;
- b) priimti ir nagrinėti šios Konvencijos Šalių ataskaitas, kurias perduoda Tarpvvyriausybinis komitetas;
- c) tvirtinti jos prašymu Tarpvvyriausybinio komiteto parengtas veiklos gaires;
- d) imtis visų kitų, jos nuomone, reikalingų priemonių šios Konvencijos tikslų įgyvendinimui skatinti.

23 straipsnis

Tarpvyriausybinis komitetas

1. UNESCO įsteigiamas Tarpvvyriausybinis kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komitetas, toliau – Tarpvvyriausybinis komitetas. Konvencijai įsigaliojus pagal 29 straipsnio nuostatas, Tarpvvyriausybinių komitetą sudaro Šalių konferencijos ketveriems metams išrinktų 18 Konvencijos Šalių valstybių atstovų.

2. Tarpvvyriausybinis komitetas renkasi kartą per metus.

3. Tarpvvyriausybinis komitetas yra pavaldus Šalių konferencijai, kuri vadovauja jo veiklai ir kuriai jis atsiskaito.

4. Kai Konvencijos Šalių skaičius padidės iki 50, Tarpvvyriausybinio komiteto narių skaičius bus padidintas iki 24.

5. Tarpvvyriausybinio komiteto nariai yra renkami vadovaujantis teisingo atstovavimo geografiniu požiūriu ir rotacijos principais.

6. Nepažeidžiant kitų šios Konvencijos Tarpvvyriausybiniam komitetui suteiktų įgaliojimų, Tarpvvyriausybinio komiteto funkcijos yra:

- a) siekti Konvencijos tikslų, skatinti ir užtikrinti jų įgyvendinimo stebėseną;
  - b) Šalių konferencijos prašymu parengti ir teikti jai tvirtinti veiklos gaires, susijusias su Konvencijos nuostatų įgyvendinimu ir taikymu;
  - c) Šalių konferencijai perduoti Konvencijos Šalių ataskaitas, prie kurių pridedamos Tarpvvyriausybinio komiteto pastabos ir ataskaitų turinio santrauka;
  - d) teikti atitinkamas rekomendacijas Konvencijos Šalių nurodytais atvejais, atsižvelgiant į atitinkamas Konvencijos, ypač į jos 8 straipsnio, nuostatas;
  - e) sukurti konsultavimo procedūras ir kitokius mechanizmus, skirtus skatinti šios Konvencijos tikslų ir principų įgyvendinimą per kitus tarptautinius forumus;
  - f) vykdyti visas kitas užduotis, kurias jam gali pavesti Šalių konferencija.
7. Tarpvvyriausybinis komitetas, atsižvelgdamas į savo darbo tvarkos taisykles, į savo posėdžius bet kada gali kviešti konsultacijoms konkrečiais klausimais viešas ar privačias organizacijas arba fizinius asmenis.
8. Tarpvvyriausybinis komitetas parengia ir Šalių konferencijai teikia tvirtinti savo darbo tvarkos taisykles.

24 straipsnis

UNESCO sekretoriatas

1. Konvencijos organams padeda UNESCO sekretoriatas.
2. Sekretoriatas rengia Šalių konferencijos ir Tarpvyriausybinio komiteto dokumentus ir jų posėdžių darbotvarkes, padeda įgyvendinti sprendimus ir rengia ataskaitas dėl jų.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25 straipsnis

Ginčų sprendimas

1. Kilus ginčui tarp šios Konvencijos Šalių dėl Konvencijos aiškinimo ar taikymo, Šalys stengiasi išspręsti ginčą derybomis.
2. Jei Šalys negali ginčo išspręsti derybomis, jos gali kartu prašyti trečiosios šalies geranoriškos pagalbos ar tarpininkavimo.
3. Jeigu nebuvo prašoma trečiosios šalies pagalbos ar tarpininkavimo arba jeigu ginčo nebuvo galima išspręsti derybomis padedant trečiajai šaliai ar tarpininkaujant, Šalis pagal šios Konvencijos priede pateiktą tvarką gali kreiptis dėl taikinimo procedūros. Šalys geranoriškai išnagrinėja Taikamosios komisijos pateiktą pasiūlymą dėl ginčo sprendimo būdo.
4. Kiekviena Šalis ratifikuodama, priimdama, patvirtindama šią Konvenciją ar prie jos prisijungdama gali pareikšti, kad nepripažįsta pirmiau nurodytos taikinimo procedūros. Tai pareiškusios ir UNESCO generaliniam direktoriui pranešusios, Šalys gali bet kada atsiimti tokį pareiškimą.

26 straipsnis

Valstybių narių ratifikavimas, priėmimas, patvirtinimas ar prisijungimas

1. Šią Konvenciją UNESCO valstybės narės ratifikuoja, priima, patvirtina ar prie jos prisijungia pagal savo atitinkamas konstitucines procedūras.
2. Ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentai deponuojami UNESCO generaliniam direktoriui.

27 straipsnis

Prisijungimas

1. Prie šios Konvencijos gali prisijungti visos valstybės, kurios nėra UNESCO narės, bet yra Jungtinių Tautų arba vienos iš jų specializuotų agentūrų narės, ir kurias UNESCO Generalinė konferencija pakviečia prie šios Konvencijos prisijungti.
2. Prie šios Konvencijos taip pat gali prisijungti teritorijos, kurios turi visišką Jungtinių Tautų pripažintą vietos savivaldą, bet kurios nėra pasiekusios visiškos nepriklausomybės pagal Generalinės asamblėjos rezoliucijos Nr. 1514 (XV) nuostatas, ir kurios yra kompetentingos spręsti šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus bei sudaryti sutartis šiais klausimais.
3. Regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms taikomos tokios nuostatos:
  - a) prie šios Konvencijos taip pat gali prisijungti regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kurios kaip ir kitos Šalys, išskyrus toliau pateiktus atvejus, turi laikytis visų šios

Konvencijos nuostatų;

b) jeigu viena ar keletas tokios organizacijos valstybių narių taip pat yra šios Konvencijos Šalys, ši organizacija ir ši valstybė narė (šios valstybės narės) susitaria dėl atsakomybės pasidalijimo atliekant šios Konvencijos nustatytas pareigas. Toks atsakomybės pasidalijimas įsigalioja baigus c punkte nurodytą pranešimo procedūrą. Organizacija ir valstybės narės neturi teisės tuo pat metu naudotis šios Konvencijos nurodytomis teisėmis. Be to, balsuojant dėl regioninių ekonominės integracijos organizacijų kompetencijos sričių, šioms organizacijoms suteikiamas balsų skaičius yra lygus jų valstybių narių, kurios yra šios Konvencijos Šalys, skaičiui. Tokia organizacija negali pasinaudoti balsavimo teise, jeigu kuri nors jos valstybė narė naudojami šia teise ir atvirkščiai;

c) regioninė ekonominės integracijos organizacija ir jos valstybė narė (valstybės narės), kuri (kurios) susitarė dėl atsakomybės pasidalijimo, kaip numatyta b punkte, apie tokį siūlomą atsakomybės pasidalijimą Šalims praneša tokiu būdu:

i) savo prisijungimo dokumente organizacija aiškiai nurodo, kaip pasidalijo atsakomybe už šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus;

ii) regioninė ekonominės integracijos organizacija dėl vėlesnių atsakomybės pasidalijimo pakeitimų praneša depozitarui apie visus pasiūlymus keisti šią atsakomybę; depozitaras savo ruožtu praneša apie šiuos pakeitimus Šalims;

d) daroma prielaida, kad regioninės ekonominės integracijos organizacijos valstybės narės, tapusios šios Konvencijos Šalimis, išlaiko savo kompetenciją visoms sritims, dėl kurių depozitarui nebuvo aiškiai deklaruota ar pranešta apie kompetencijos perdavimą organizacijai;

e) „regioninė ekonominės integracijos organizacija“ – tai organizacija, kurią sudaro nepriklausomos Jungtinių Tautų ar vienos iš jų specializuotų agentūrų valstybės narės, perdavusios jai savo kompetenciją spręsti šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus, ir kuri pagal savo vidaus tvarkos taisyklės buvo tinkamai įgaliota tapti Konvencijos šalimi.

4. Prisijungimo dokumentas deponuojamas UNESCO generaliniam direktoriui.

28 straipsnis

Asmuo ryšiams palaikyti

Kiekviena Šalis, tapusi šios Konvencijos Šalimi, paskiria asmenį ryšiams palaikyti, kaip nurodyta 9 straipsnyje.

29 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Ši Konvencija įsigalioja po trijų mėnesių nuo tos dienos, kada deponuojamas trisdešimtas ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumentas, bet tik toms valstybėms arba regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, kurios tą dieną arba iki tos dienos yra deponavusios savo atitinkamus ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumentus. Ji įsigalioja bet kuriai kitai valstybei, šios Konvencijos Šaliai, po trijų mėnesių nuo jos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jos dokumento deponavimo.

2. Šiame straipsnyje joks dokumentas, kurį deponavo regioninė ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas papildomu dokumentu greta tų, kuriuos deponavo tokios organizacijos valstybės narės.

30 straipsnis

Federacinės arba neunitarinės konstitucinės sistemos

Pripažįstant, kad tarptautinių susitarimų nuostatos yra privalomos Šalims, nepaisant jų konstitucinių sistemų, Šalims, turinčioms federacinę arba neunitarinę konstitucinę sistemą, taikomos tokios nuostatos:

a) kalbant apie šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso federalinės arba centrinės įstatymų leidžiamosios valdžios teisei kompetencijai, federalinės arba centrinės vyriausybės išpareigojimai yra tokie pat kaip ir Šalių, kurios nėra federacinės valstybės;

b) kalbant apie šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso atskirų valstybės dalių, pavyzdžiui, valstijų, apskričių, provincijų ar kantonų, kurių federacinė konstitucinė sistema neįpareigoja imtis teisėkūros priemonių, jurisdikcijai, federalinė vyriausybė, jei reikia, praneša tokių valstybių dalių, pavyzdžiui, valstijų, apskričių, provincijų ar kantonų, kompetentingoms valdžios institucijoms apie pirmiau minėtas nuostatas ir joms rekomenduoja jas priimti.

31 straipsnis

Denonsavimas

1. Kiekviena Konvencijos Šalis gali šią Konvenciją denonsuoti.
2. Apie denonsavimą pranešama rašytiniu dokumentu, deponuojamu UNESCO generaliniam direktoriui.
3. Denonsavimas įsigalioja praėjus dvylikai mėnesių nuo denonsavimo dokumento gavimo dienos. Jis neturi jokio poveikio Konvenciją denonsuojančios Šalies finansiniams išpareigojimams iki Konvencijos denonsavimo įsigaliojimo dienos.

32 straipsnis

Depozitaro funkcijos

UNESCO generalinis direktorius, šios Konvencijos depozitaras, praneša Organizacijos valstybėms narėms, valstybėms, kurios nėra Organizacijos narės, ir 27 straipsnyje nurodytoms regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms bei Jungtinėms Tautoms apie visų 26 ir 27 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentų deponavimą ir apie 31 straipsnyje numatytą denonsavimą.

33 straipsnis

Pakeitimai

1. Kiekviena šios Konvencijos Šalis generaliniam direktoriui adresuotu rašytiniu pranešimu gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus. Generalinis direktorius tokį pranešimą išplatina visoms Šalims. Jeigu per šešis mėnesius nuo pranešimo išplatavimo dienos ne mažiau kaip pusė Šalių pritaria šiam pasiūlymui, generalinis direktorius šį pasiūlymą pateikia kitai Šalių konferencijos sesijai svarstyti ir galbūt priimti.

2. Pakeitimai priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balso teisę turinčių Šalių balsų dauguma.

3. Priėmus šios Konvencijos pakeitimus, jie teikiami Šalims ratifikuoti, priimti, patvirtinti ar prie jų prisijungti.

4. Šalims, kurios pakeitimus ratifikavo, priėmė, patvirtino ar prie jų prisijungė, šie Konvencijos pakeitimai įsigalioja praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kada šio straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus deponuoja du trečdaliai Šalių. Vėliau šį pakeitimą ratifikavusioms, priėmusioms, patvirtinusioms ar prie jo prisijungusioms Šalims šis pakeitimas įsigalioja praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kada ta Šalis deponuoja savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentą.

5. Šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatyta tvarka netaikoma 23 straipsnio, susijusio su Tarpvyriausybinių komiteto narių skaičiumi, pakeitimams. Šie pakeitimai įsigalioja jų priėmimo dieną.

6. Valstybė ar 27 straipsnyje nurodyta regioninės ekonominės integracijos organizacija, kuri tampa šios Konvencijos Šalimi įsigaliojus pakeitimams pagal šio straipsnio 4 dalies nuostatas, jeigu nepateikia kitų ketinimų, yra laikoma:

- a) iš dalies pakeistos Konvencijos Šalimi,
- b) nepakeistos Konvencijos Šalimi santykiuose su Šalimi, kuri nėra saistoma šių pakeitimų.

34 straipsnis

Autentiški tekstai

Ši Konvencija sudaryta anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis; visi šeši tekstai yra autentiški.

35 straipsnis

Registracija

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį ši Konvencija UNESCO generalinio direktoriaus prašymu registruojama Jungtinių Tautų Sekretariate.

PRIEDAS

TAIKINIMO PROCEDŪRA

1 straipsnis

Taikinamoji komisija

Taikinamoji komisija sudaroma, jeigu to paprašo viena iš ginčo Šalių. Jeigu Šalys nesusitaria kitaip, Taikinamąją komisiją sudaro penki nariai, kiekviena suinteresuota Šalis skiria po du narius, o pirmininką bendru sutarimu renka paskirti nariai.

2 straipsnis

Taikinamosios komisijos nariai

Kilus ginčui tarp daugiau kaip dviejų Šalių, Šalys, turinčios bendrą interesą, savo narius į Taikinamąją komisiją skiria bendru sutarimu. Jeigu dvi ar daugiau Šalių turi skirtingus interesus arba jeigu jos negali nuspręsti, ar jų interesai sutampa, šios Šalys savo narius skiria atskirai.

3 straipsnis

Skirimas

Jeigu po dviejų mėnesių nuo prašymo sudaryti Taikinamąją komisiją Šalys nepaskyrė visų Taikinamosios komisijos narių, UNESCO generalinis direktorius, prašymą pateikusių Šalies prašymu, per kitus du mėnesius paskiria likusius narius.

4 straipsnis

Taikinamosios komisijos pirmininkas

Jeigu po dviejų mėnesių nuo paskutinio Taikinamosios komisijos nario paskyrimo pirmininkas neišrenkamas, UNESCO generalinis direktorius vienos iš Šalių prašymu per naują dviejų mėnesių laikotarpį paskiria pirmininką.

5 straipsnis

Sprendimų priėmimas

Taikinamoji komisija sprendimus priima savo narių balsų dauguma. Jeigu ginčo Šalys nesusitaria kitaip, Taikinamoji komisija parengia savo darbo tvarkos taisykles. Ji teikia ginčo sprendimo pasiūlymą, kurį Šalys geranoriškai išnagrinėja.

6 straipsnis

Nesutarimai

Nesutapus nuomonėms dėl Taikinamosios komisijos kompetencijos, ji pati sprendžia, ar ji yra kompetentinga.